

[Holstein.]

som ikke er retsstridigt, men at hvad der er retsstridigt, er utilbørligt. Herimod protesterede Justitsministeren og valgte et meget daarligt Eksempel fra Kørselshastighedsreglerne. Sagen er nemlig den, at det Eksempel, den højtærede Justitsminister valgte, er enten af en saadan Karakter, at det er retsstridigt og ogsaa utilbørligt, eller ogsaa er det slet ikke retsstridigt.

Hvis en Privatmand kører en dødssyg i sit Automobil gennem Gaderne hurtigere end tilladeligt efter Loven, ja, saa er Forholdet det, at enten foreligger der en Nødsituation efter Straffeloven, eller ogsaa foreligger der ikke en Nødsituation. Herom siger § 15 i det nye Straffelovsforslag, som den højtærede Justitsminister har forelagt i Tinget, følgende:

„Indgreb i andres Retsgoder er tilladt, for saa vidt de er nødvendige for at afværge truende Fare for en Skade, der maa anses for væsentlig betydeligere end den, Indgrebet kan paaregnes at medføre. Under tilsvarende Betingelser er det tilladt at fravige en gældende Retsregel.“

Nu er Forholdet dette, at efter den Børnelærdom i Jura, som den højtærede Justitsminister for ca. 25 Aar siden — jeg haaber ikke helt uden Held — indprentede mig, er Retsstridighedsbegrebet at forstaa saaledes, at en retsstridig Handling er en Handling, som er farlig og uforsvarlig. Det er en af afdøde Carl Goos' største Fortjenester som retslærd, at han fastslog Retsstridigheds- og Retsbrudsbegrebet saa klart, som han har gjort. Og ved Spørgsmaalet om, hvorvidt en Handling er uforsvarlig, maa Synspunktet være dette, om det, man i Romerretten kalder en bonus paterfamilias, det vil sige en i de paagældende Forhold kyndig og erfaren Mand, vilde have foretaget Handlingen til Trods for, at den var farlig. Hvis det er Tilfældet, er Handlingen ikke retsstridig.

Altsaa nu f. Eks. i Sygetilfældet: Hvis Forholdet er det, at en erfaren, besindig, fornuftig og kyndig Mand er klar paa, at han lige saa vel som at køre i sit private Automobil kan telefonere, maaske det gaar lige saa hurtigt, efter Falcks Redningsbil eller Hospitalsbilen og faa den syge kørt til Hospitalet, ja, saa er det retsstridigt at køre i den private Bil og overskride Hastighedsbestemmelserne.

Men alt det og det Eksempel, den højtærede Justitsminister nævnte, vedrører Strafferetten, og jeg vil gerne, altsaa bortset fra, at Justitsministerens Eksempel var overmaade uheldigt, indrømme ham, at det kan

meget vel tænkes, at der er begaaet retsstridige Handlinger, maaske endda straffbare Retsbrud, som man ud fra en moralsk Betragtning alligevel vil hævde er tilbørlige, politiske Forbrydelser f. Eks., som straffes efter Loven, men som man vil sige er moralsk tilbørlige efter den individuelle Moral og under Hensyn til den paagældendes Motiver og Bevæggrunde.

Men paa det civilretlige Omraade vil man meget vanskeligt kunne hævde, at en retsstridig Handling, altsaa en Handling, som en bonus paterfamilias ikke vilde foretage sig, alligevel er moralsk tilbørlig. Det vil være overordentlig vanskeligt at hævde det, tror jeg.

I Goos' Retsslære er der et berømt Indledningskapitel, hvor han sondrer mellem Begreberne Ret og Moral og hævder, at begge er sideordnede Omraader under det etiske. Retten skal være etisk og Moralen selvfølgelig ogsaa etisk, men man kan ikke ubetinget hævde, at Retten, som skal opstille generelle Regler og nødvendigvis af Hensyn til Retssikkerheden og Samfundssikkerheden maa opstille generelle Regler, altid er tilbørlig eller rimelig eller berettiget ud fra en individuel moralsk Betragtning. Deraf følger ikke, at Retten ikke er etisk. Saaledes ligger i mine Øjne Spørgsmaalet om Tilbørlighed i moralsk Forstand og Retsstridighed i juridisk Forstand.

Naar jeg siger, at den højtærede Justitsminister ikke kunde sige andet, end at Ordet „paa uberettiget Maade“ maatte forstaaes som retsstridig i retlig Forstand, saa følger dette bl. a. af Straffeparagraffen, § 3 i Forslaget. For den højtærede Justitsminister kunde umulig hævde, at hvad der kun er moralsk utilbørligt, men ikke retsstridigt, skal straffes med Bøder eller simpelt Fængsel — det var derom, jeg tillod mig at sige, at hvis det skulde være Tilfældet, var denne Straffebestemmelse uden Sidestykke i noget civiliseret Lands Lovgivning. Men det har Justitsministeren altsaa heller ikke gjort, og han kunde selvfølgelig ikke hævde, at i § 1 skulde Begrebet „paa uberettiget Maade“ ikke forstaaes som retsstridigt, men være noget andet end Retsstridighed i retlig Forstand, der skulde det være almindelig moralsk Utilbørlighed i snævrere eller videre eller ubegribelig Forstand, men i § 3 skulde „paa uberettiget Maade“ betyde retsstridig i retlig Forstand. Det kunde den højtærede Justitsminister selvfølgelig ikke gøre, det maa være det samme i begge Paragraffer.

Men lige saa let det vilde falde mig at stemme for § 1, lige saa vanskeligt, maa jeg sige, vil det være mig at skulle stemme